

TataurangaKiTeKura

AOTEAROA

Ko ngā raraunga ka hua ake i te TataurangaKiTeKura, hei whakaputa māramatanga, hei tūhura hoki i ngā kōrero mō te hunga taiohi. Ka whakahaerehia te TataurangaKiTeKura ki Aotearoa, otirā ki ētahi whenua o te ao. E wātea ana ngā raraunga hei whakamahi mā te hunga ākonga i roto i ā rātou kaupapa mātauranga. Ka nui te mihi, mōu i whai wāhi mai.

Ngā kōrero mōu ake

1. He tama, he kōtiro rānei koe?

- tama
 kōtiro

2. E hia ō tau?

aku tau

3. I whānau mai koe i tēhea whenua?

- Aotearoa
 Ahitereiria
 Ingarangi
 Haina
 Īnia
 Awherika ki te Tonga
 Hāmoa
 Kuki Airani

whenua kē atu. Tuhia te ingoa o te whenua:

4. Nō tēhea mātāwaka koe? Tohua te/ngā whiriwhiringa e hāngai ana ki a koe.

- Pākehā
 Māori
 Hāmoa
 Kuki Airani
 Tonga
 Niue
 Haina

Iniana

mātāwaka kē atu, pērā i te Tatimana, te Hapanihi, te Tokelau. Tuhia:

5. E hia ō reo whakawhitiwhiti kōrero mō ngā āhuatanga o ia rā?

te/ngā reo

6. Ko tō ringa mauī tō ringa kaha, ko tō ringa matau rānei? He ōrite rānei te kaha o ngā ringa e rua?

- Ringa matau
 Ringa mauī
 He ōrite ngā ringa e rua

7. Inea tō tāroaroa ki te henemita (cm) e pātata ana (kaua e kuhu i ō hū). Tuhia ki konei.

cm

8. Inea te roa o te kapu o tō waewae matau ki te henemita e pātata ana (kaua e kuhu i tō hū). Tuhia ki konei.

cm

9. Inā whātoro atu ō ringaringa ki ngā taha, e hia henemita te roa mai i tētahi pito ki tētahi (arā te roa o tō mārō)? Tuhia ki konei.

cm

10. E hia henemita te paenga o te kāwititanga o tō ringaringa mauī? Tuhia te henemita (cm) e pātata ana.

cm

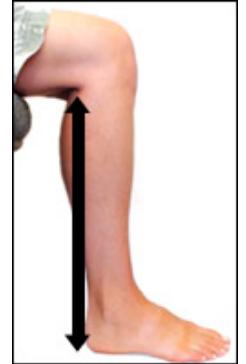
11. E hia henemita te paenga o tō kaki? Tuhia te henemita e pātata ana.

cm

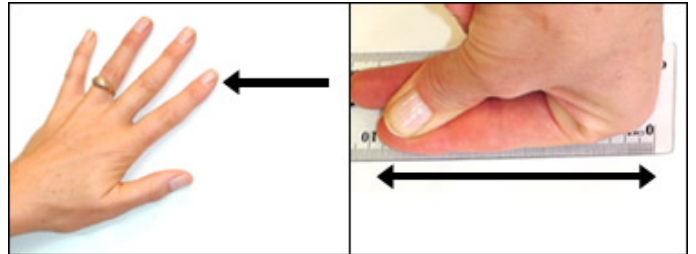
12. Ina noho koe ki te tūru, e hia henemita te roa, mai i te pikonga o tō waewae i muri i tō pona, ki te papa (kaua e kuhu i ō hū)? Tuhia te henemita e pātata ana.

cm

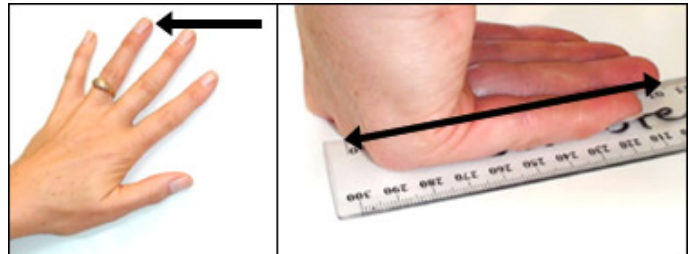
13. Inea te kōroa o tō ringa mauī? Tuhia te mirimita (mm) e pātata ana.

mm

14. Inea te mānawa o tō ringa mauī? Tuhia te mirimita (mm) e pātata ana.

mm

Ngā kōrero mō tō kura

15. Mātua haere ai koe ki te kura mā runga aha i te nuinga o ngā rā?

- hīkoi (mā raro)
- motukā
- pahi
- tereina
- pahikara
- waka (poti)

mā hea ake rānei

16. Pēhea nei te roa kia tae atu koe ki te kura, mai i tō kāinga i te nuinga o ngā rā? Tuhia te meneti e pātata ana.

meneti

17. Pēhea nei te taumaha o tō pēke kura i tēnei rā (me ngā pukapuka, ngā taputapu katoa i mauria e koe i roto). Inea ki te 100g e pātata ana.

kg me te g

18. He aha tō tino kaupapa ako i te kura?

- Te reo Ingarihi (Pākehā)
- Ngā Toi (ka whai wāhi, ko Ngā Mahi a te Rēhia, ko Toi Pūoro, ko Toi Ataata)
- Te Hauora me te Koiri (PE) (ka whai wāhi, ko te Hauora, te Koiri me te Ohaoha Kāinga)
- Ngā Reo (ko te reo Māori tētahi)
- Te Pāngarau
- Te Pūtaiao (ka whai wāhi, ko te Koiri, te Ō Ahupūngao me te Ō Kawekawe)
- Te Tikanga ā-lwi (ka whai wāhi, ko te Hītoria, te Matawhenua me te Ōhanga)
- Te Hangarau (ka whai wāhi, ko te Whakairoiro)

19. Ko te whakaweti tētahi raruraru i waenga i ngā ākonga o tō kura? Pāwhiria te tāneke, kumea rānei te tāneke ki te wāhi e hāngai ana. Ko te taha matau e tohu ana i tō whakaaetanga ki te kōrero.

**Tino
whakahē**

**Tino
whakaae**

a. He raruraru te whakaweti ā-tinana i waenga i ngā ākonga o tō mātou kura.

e. He raruraru te whakaweti ā-kupu i waenga i ngā ākonga o tō mātou kura.

h. He raruraru te whakaweti ā-pori i waenga i ngā ākonga o tō mātou kura.

i. He raruraru te whakaweti ā-ipurangi i waenga i ngā ākonga o tō mātou kura.

20. Ināhea te pānga tuatahi mai o te mahi whakaweti ki a koe, tō kitenga tuatahi rānei i te whakaweti?

21. Ki a koe, ko wai te hunga whakaweti ā-ipurangi?

- Ko te hunga tamatāne i te nuinga o te wā
- Ko te hunga tamatāne me te hunga kōtiro
- Ko te hunga kōtiro i te nuinga o te wā

22. Ki a koe, e hia te pakeke o te hunga whakaweti?

- Kei waenga i te 5 me te 10 tau te nuinga.
- Kei waenga i te 11 me te 14 tau te nuinga.
- Kei waenga i te 15 me te 18 tau te nuinga.

He Kēmu

23. Hei whakamātau i tō pūmahara. Pēhea nei tō tere ki te hura i ngā pikitia takirua?

Pāwhiria te pūtohu "Tīmata", kātahi ka pāwhiri i ētahi tapawhā rite e rua hei hura i ngā pikitia. Mēnā e ōrite ana ngā pikitia, ka noho hura tonu. Me haere tonu tēnei mahi kia huraina katoatia ngā pikitia takirua.

Pāwhiria, ka tīmata ai

24. Pēhea nei tō tere? Pāwhiria te pūtohu kākāriki. Kia huri whero te pūtohu, kia tere tonu tō pāwhiri anō i te pūtohu.

Pāwhiria, ka tīmata ai

25. Pēhea nei te roa ka taea e koe te tū ki tō waewae **mauī**, me te kati anō i ō karu. Tuhia ngā hēkona. (Tonoa mā tō pouako, mā tō hoa rānei e ine te wā.)

 hākona

Ngā korero mō āu mahi

26. He aha te hākinakina e **tino** pārekareka ana ki a koe te whai wāhi atu?

27. Kei a koe ēnei mea? (E pai ana kia nui ake i te kotahi ngā mea hei tohu māu.)

- he waea pūkoro
- he pouaka whakaata i tō rūma moe
- he pūrere whakatangi MP3, pērā i te iPod
- te hononga ipurangi i tō kāinga
- te hononga ipurangi i tō waea pūkoro
- te hononga ki te Netflix, te Quickflix, te Lightbox te Hulu rānei
- tētahi pūrere kēmu rorohiko, pērā i te PlayStation, te Xbox, te Nintendo rānei
- he pūkete Bebo (i te ipurangi)
- he pūkete Pukamata (i te ipurangi)
- he pūkete Google+ (i te ipurangi)
- he pūkete Instagram (i te ipurangi)
- he pūkete Kik Messenger (i te ipurangi)
- he pūkete Messageme (i te ipurangi)
- he pūkete MySpace (i te ipurangi)
- he pūkete Pinterest (i te ipurangi)
- he pūkete Skype (i te ipurangi)
- he pūkete Snapchat (i te ipurangi)
- he pūkete Tinder (i te ipurangi)
- he pūkete Tumblr (i te ipurangi)
- he pūkete Tihau (i te ipurangi)
- he pūkete Vine (i te ipurangi)
- he pūkete WhatsApp (i te ipurangi)
- karekau tētahi o ēnei

27 a. Pēhea nei te roa ki a koe tō waea pūkoro o ināianei? (tō waea pūkoro tino hōu mēnā he maha ō waea pūkoro.) Kei te takiwā o te:

 marama

27 e. He aha tō momo waea pūkoro? (Mēnā he nui ake i te kotahi ō waea pūkoro, kōwhiria te mea hou rawa atu.)

27 h. E hia pea ngā karere waea pūkoro (txt) i tukuna e koe inanahi rā?

27 i. E hia pea ngā karere waea pūkoro (txt) i tae mai ki a koe inanahi rā?

28. He aha te taima i hoki ai koe ki te moe inapō nei?

 : ahiahi

29. He aha te taima i oho ai koe i te ata nei?

 : ata

30. Kai ai koe i tēhea wāhi inapō nei?

- I te tēpu kai
- I te wāhi mahi kai i te kīhini
- I mua tonu i te pouaka whakaata, rorohiko rānei
- I wāhi kē atu i tōku kāinga

I wāhi kē atu. Tuhia:

31. I te rā kura o mua, e hia te wā ka pau i a koe ki te whakamahi i ēnei pūrere i muri i te wā kura? (Arā, i waenganui i te wā mutu ai te kura me te wā hoki ai koe ki te moe.) Tohua te 15 meneti e pātata ana.

a. Tētahi rorohiko, ī-papa rānei

hāora meneti

e. Tētahi pouaka whakaata

hāora meneti

h. Tētahi pūrere tākaro (pērā i te Playstation, Xbox, Nintendo rānei)

hāora meneti

i. Te waea

hāora meneti

32. I te rā kura o mua, e hia te wā ka pau i a koe ki ēnei mahi, i muri i te wā kura? (Arā, i waenganui i te wā mutu ai te kura me te wā hoki ai koe ki te moe.) Tohua te 15 meneti e pātata ana.

a. Te mahi kura

hāora meneti

e. Te whakangahau – pērā i te tākaro rorohiko, te mātaki pouaka whakaata/kōpae ataata/ataata YouTube

hāora meneti

h. Te whakawhitiwhiti kōrero – pērā i te pato ā-waea, te Pukamata me te Tīhau

hāora meneti

i. Te pānui – pērā i te pānui pukapuka me te pānui whārangi ipurangi

hāora meneti

He patapatai i ō whakaaro

33. Ko wai te tangata rongonui o Aotearoa e tino pai ana ki a koe? (Mēnā karekau he tangata, tuhia "karekau".)

34. He take nui ēnei ki a koe? Whakanōhia te tāneke ki te wāhi i te āwhata e hāngai ana ki ō whakaaro.

ehara i te
take nui

tino nui

a. Te whakaoti i tō mahi kura ā-kāinga

e. Te mahana haere o te ao

h. Te whakaiti parahanga taiao

i. Te mahi hangarau

k. Te āta tiaki wai	☐
l. Te whai i ngā mahi e noho hauora ai koe	☐
n. Te āta tiaki i te pūngao (pērā i te hiko, te kōhinu, te hinu mō te whakamahana whare, te whakaputa aho, te haere motukā, te aha rānei)	☐
ng. Kia tau pono te noho a te kāwanatanga	☐
o. Kia whiwhi i tāu ake rorohiko	☐

I tēnei tau, e tākaro ana te kapa ŌPango i te whakataetae Ipu Whutupōro o te Ao.

35 a. Kōwhiria ngā kapa e rua, ki ō whakaaro ka eke ki te whiringa toa.

- Āketina
- Ahitereiria
- Kānata
- Ingarangi
- Whītī
- Wīwī
- Hōria
- Airani
- Itari
- Hapani
- Namipia
- Aotearoa
- Romēnia
- Hāmoa
- Koterani
- Awherika ki te Tonga
- Tonga
- Amerika
- Urukoi
- Wēra

35 e. He aha tō matapae mō ngā kaute mutunga o ngā kapa e rua ka eke ki te whiringa toa?

Kōwhiria kia rua ngā kapa mai i te rārangi o ngā whenua kei runga ake nei, kātahi ka whakautu i tēnei pātai.

36. Me hoki ki te tiroiro i ō whakautu, kātahi ka waitohu i konei.

- E kī ana ahau, he pono aku whakautu ki ngā pātai, ki tāku e mōhio nei.

Tukuna